

HR 11 januari 1995, nr. 29 276

(R.J.J. Jansen, Van der Linde, Bellaart, De Moor, C.H.M. Jansen)

Het geschil betreft de aanslag premieheffing volksverzekeringen over het jaar 1985.

De hofuitspraak is van Hof 's-Hertogenbosch, MK II, 31 augustus 1992, nr. 5225/1988B.

Feiten (ontleend aan de hofuitspraak)

Belanghebbende is geboren in 1950, heeft de Duitse nationaliteit en was in het onderhavige jaar gehuwd.

Belanghebbende heeft zich met zijn echtgenote, komende uit de Bondsrepubliek Duitsland (hierna: de Bondsrepubliek), metterwoon in Nederland gevestigd op 16 december 1982. Sindsdien en zo ook in het jaar 1985 woont hij met zijn gezin in Nederland. Tot het gezin behoren drie kinderen.

Belanghebbende is van beroep huidarts. Hij oefent dit beroep sedert 1 april 1983 zelfstandig uit in Q (Bondsrepubliek), met dien verstande dat hij de praktijk tot medio 1985 in maatschapsverband heeft uitgeoefend.

Onderdeel van belanghebbendes artspraktijk is een in Z gevestigd laboratorium. De werkzaamheden in het laboratorium worden uitsluitend verricht ten behoeve van de vorenbedoelde zelfstandige eigen artspraktijk casu quo artsmaatschap. Het werk in het laboratorium wordt verricht door de echtgenote van belanghebbende en een assistente, onder toezicht en verantwoordelijkheid van belanghebbende.

Belanghebbende is slechts incidenteel daadwerkelijk in het laboratorium aanwezig, zijn werkzaamheden aldaar vergen weinig tijd.

De winst uit het laboratorium bedroeg in het onderhavige jaar f 8041,95, de overige praktijkwinst f 77 563,90.

Het laboratorium is door belanghebbende in de jaren 1985 en 1986 geëxploiteerd en daarna in een besloten vennootschap ingebracht.

Belanghebbende is gedurende een periode waarvan de aanvang niet bekend is doch die eindigde ultimo 1975 in de Bondsrepubliek in dienstbetrekking werkzaam geweest als assistent. In deze periode was hij wegens die werkzaamheden in de Bondsrepubliek verplicht verzekerd op grond van de zogenaamde Rentenversicherung der Angestellten bij het Bundesversicherungsanstalt für Angestellte. Uit hoofde daarvan had hij in die periode recht op uitkeringen bij ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Sedert 1 januari 1976 is belanghebbende uit hoofde van zijn beroep (arts) wettelijk verplicht lid van de Aerztekammer A, een publiekrechtelijke rechtspersoon (Körperschaft des Öffentlichen Rechts) die zich onder meer bezig houdt met sociale verzekeringen van artsen, ongeacht of dezen in dienstbetrekking of zelfstandig werken.

De Aerzteversorgung A, ook wel genoemd Versorgungseinrichtung, is een instelling van de Aerztekammer A, welke belast is met de daadwerkelijke uitvoering van die verzekeringen. De Versorgungseinrichtung verzekert de leden tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Als gevolg van zijn verplichte lidmaatschap van voornoemde Aerztekammer werd de verplichte verzekering van belanghebbende ingevolge de Rentenversicherung der Angestellten per 1 januari 1976 beëindigd, en was belanghebbende vanaf die datum bij de Aerztekammer verplicht verzekerd tegen genoemde risico's, aanvankelijk tot 1 april 1983 wegens de uitoefening van het beroep van arts in dienstbetrekking en na laatstgenoemde datum wegens de zelfstandige uitoefening van dat beroep.

Belanghebbende was in het onderhavige jaar en in voorgaande jaren in de Bondsrepubliek naar de daar vigerende nationale wetgeving niet verplicht ingevolge enige wettelijke regeling verzekerd tegen risico's gelijksoortig aan die welke de Nederlandse Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (:AWBZ) dekt.

Belanghebbende ontving in het onderhavige jaar vanwege een daartoe bevoegd Duits orgaan, niet zijnde de Aerztekammer, een gezinsbijslag uit hoofde van de omstandigheid dat tot zijn gezin kinderen behoorden.

Hij heeft ooit kinderbijslag ingevolge de Algemene Kinderbijslagwet (:AKW) aangevraagd, doch dit verzoek is door de bevoegde Nederlandse instantie afgewezen.

Het premie-inkomen van belanghebbende in het onderhavige jaar bedraagt meer dan f 63 200.

Geschil (ontleend aan de hofuitspraak)

Tussen partijen is in geschil het antwoord op de vraag of belanghebbende in het onderhavige jaar premieplichtig is voor elk van de Nederlandse volksverzekeringen. Belanghebbende beantwoordt deze vraag ontkennend en de Inspecteur bevestigend.

Overwegingen van het hof (ontleend aan de hofuitspraak)

1. Krachtens artikel 2 van de EEG-Verordening nummer 1408/71 (hierna: de Verordening) voor zover te dezen van belang is de Verordening van toepassing op werknemers of zelfstandigen op wie de wetgeving van een of meer Lid-Staten van toepassing is of geweest is.

2. Geen van de partijen heeft gesteld, dat belanghebbende in het onderhavige jaar werknemer in de zin van artikel 1 van de Verordening was, terwijl zulks ook niet uit de vaststaande of door partijen gestelde feiten is af te leiden. Daarom gaat het Hof ervan uit dat belanghebbende in het onderhavige jaar geen werknemer in vorenbedoelde zin was.

3. Partijen hebben ter zitting desgevraagd eenstemmig verklaard, dat het laboratorium onderdeel is van belanghebbendes artspraktijk, dat de feitelijke situatie beoordeeld naar normen van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 slechts de gevolgtrekking rechtvaardigt dat sprake is van één onderneming in de zin van die wet, dat belanghebbende slechts incidenteel daadwerkelijk in het laboratorium aanwezig was en dat de werkzaamheden die belanghebbende zelf in dat laboratorium verrichtte weinig tijd vergden.

4. Gelet op de aard van de werkzaamheden in een artspraktijk, de winst van het laboratorium ad f 8041,95 tegenover de totale winst ad f 85 605,85 uit de beroepsuitoefening en vorenstaande verklaringen is het Hof van oordeel dat de werkzaamheden die belanghebbende binnen het kader van zijn beroepsuitoefening in Nederland heeft verricht van zodanig ondergeschikte betekenis zijn ten opzichte van de totale beroepswerkzaamheden, dat voor de beoordeling of belanghebbende zelfstandige is in de zin van de Verordening uitsluitend acht moet worden geslagen op de in de Bondsrepubliek verrichte werkzaamheden, en dat de in Nederland verrichte werkzaamheden hem niet als zelfstandige kunnen kwalificeren, ondanks het bepaalde onder letter J van bijlage I, onderdeel I, van de Verordening.

5. Vaststaat dat belanghebbende in het onderhavige jaar gezinsbijslagen als bedoeld in letter C, van bijlage I, onderdeel I, van de Verordening ontving, dat belanghebbende in de Bondsrepubliek werkzaamheden anders dan in loondienst uitoefende en niet verplicht verzekerd was in het kader van de wettelijke verplichte pensioenverzekering, doch voor het ouderdomsrisico uitsluitend verzekerd was in een stelsel voor zelfstandigen, te weten het onder de feiten omschreven verzekeringsstelsel voor artsen uitgevoerd door de Aerzteversorgung A.

6. Derhalve kan belanghebbende naar luid van artikel 1, letter a, onderdeel ii van de Verordening juncto Bijlage I, onderdeel I, letter C bij de Verordening als zelfstandige in de zin van de Verordening worden aangemerkt.

7. Door het bepaalde in artikel 1, letter j, laatste alinea, van de Verordening, juncto Bijlage II, onderdeel I, letter C bij de Verordening wordt het onder 5 bedoelde bijzondere verzekeringsstelsel van dit Versorgungswerk niet begrepen

onder het begrip wetgeving in de zin van de Verordening.

8. Uit vorenstaande overwegingen volgt dat de personele werkingssfeer van de Verordening zich in het onderhavige jaar niet uitstrekt tot belanghebbende, omdat hij in dit jaar geen werknemer was in de zin van de Verordening, en als zelfstandige niet onderworpen was of is geweest, in de door de Verordening gedefinieerde betekenis, aan de wetgeving van de Bondsrepubliek.

9. De Inspecteur beroept er zich weliswaar op dat de Verordening evenzeer van toepassing is op werknemers op wie de wetgeving van de Bondsrepubliek van toepassing is geweest, doch zulks biedt geen steun aan zijn stelling dat belanghebbende ook na de beëindiging van zijn werkzaamheden als assistent aan de sociale verzekeringswetgeving van de Bondsrepubliek onderworpen is gebleven.

10. Immers tussen partijen is kennelijk niet in geschil dat belanghebbende zijn werkzaamheden in loondienst voorgoed heeft gestaakt, waardoor hij zijn hoedanigheid van werknemer in de zin van artikel 1 van de Verordening heeft verloren, terwijl het verlies van deze hoedanigheid, in ieder geval voor het onderhavige jaar, is gevolgd door het verwerven van de status van zelfstandige in de zin van die bepaling.

11. Onder deze omstandigheden dient de personele werkingssfeer van de Verordening naar het oordeel van het Hof uitsluitend afhankelijk te zijn van het antwoord op de vraag of op belanghebbende als zelfstandige de wetgeving van de Bondsrepubliek van toepassing is of is geweest, welke vraag hiervoor reeds ontkennend is beantwoord.

12. Nu de personele werkingssfeer van de Verordening zich niet uitstrekt tot belanghebbende, mist artikel 6 van die Verordening betekenis voor de toepassing van het Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Bondsrepubliek Duitsland inzake sociale verzekering d.d. 29 maart 1951, Trb. 1951, 57 (hierna: het Verdrag). Het Hof verwerpt de andersluidende stelling van de Inspecteur.

13. Krachtens artikel 2 van het Verdrag heeft deze bilaterale overeenkomst onder meer voor wat betreft Nederland betrekking op de AOW, AWW en de AKW. Tussen partijen is niet in geschil dat uitsluitend beoordeeld naar Nederlands nationaal recht belanghebbende ingevolge deze vier volksverzekeringswetten verzekerd is, en daarmee premieplichtig.

14. Blijkens de - in kopie tot de stukken behorende - verklaring van de Bundesversicherungsanstalt für Angestellte d.d. 15 april 1976 is belanghebbende vanaf 1 januari 1976 ontheven van de verzekeringsplicht uit hoofde van de Rentenversicherung der Angestellten. Deze verklaring bevat de zin:

"Sie haben nachgewiesen, dasz Sie auf Grund einer durch Gesetz angeordneten oder auf Gesetz beruhenden Verpflichtung seit dem 1.1.1976 Mitglied einer öffentlich - rechtlichen Versicherungs - oder Versorgungseinrichtung ihrer Berufsgruppe Aertzteversorgung A ... im Sinne von § 7 Abs.2 AVG sind."

15. § 7, Abschnitt 2 van de Angestelltenversicherungsgesetz luidt, voor zover te dezen van belang:

"(2) Auf ihren Antrag werden ferner von der Versicherungspflicht befreit Personen, die auf Grund einer durch Gesetz angeordneten oder auf Gesetz beruhenden Verpflichtung Mitglieder einer öffentlichrechtlichen Versicherungs- oder Versorgungseinrichtung ihrer Berufsgruppe sind, wenn für die angestellten Mitglieder nach näherer Maszgabe der Satzung einkommensbezogene Beiträge unter Berücksichtigung der Beitragsbemessungsgrenze zu entrichten sind und auf Grund dieser Beiträge Leistungen für den Fall der Invalidität und des Alters sowie für Hinterbliebene erbracht und angepasst werden, ...".

16. In aanmerking nemende

- dat de Aerztekammer A een publiekrechtelijk rechtspersoon is met verordenende bevoegdheid,
- dat blijkens de hiervóór geciteerde verklaring en wettekst de verzekering door de Versorgungseinrichtung in de plaats treedt van de Rentenversicherung der Angestellten,
- dat de verzekering door de Versorgungseinrichtung gegrond is op wettelijke

voorschriften en verplicht is voor allen die het artsberoep uitoefenen, - dat laatstgenoemde verzekering de geldelijke risico's dekt van ouderdom, overlijden en arbeidsongeschiktheid een en ander zoals nader omschreven in bijlage 2 bij de pleitnota van belanghebbende, in de kolom "artsen", waarvan de feitelijke juistheid door de Inspecteur niet is bestreden, is het Hof van oordeel dat beoordeeld naar het nationale recht van de Bondsrepubliek iemand die, zoals belanghebbende, verplicht verzekerd is bij de Aertzteversorgung A, daardoor - gelijk ook belanghebbende - verzekerd is ingevolge een wettelijke regeling in de Bondsrepubliek als bedoeld in artikel 2 van het Verdrag, tegen de geldelijke gevolgen van ouderdom, overlijden en invaliditeit.

17. Nu tevens vaststaat dat belanghebbende vanuit de Bondsrepubliek een gezinsbijslag ontvangt op grond van de wetgeving van de Bondsrepubliek, is er derhalve voor het onderhavige jaar ten aanzien van belanghebbende met betrekking tot enerzijds de AOW, AWW, AAW en AKW en anderzijds de daarmee overeenkomende wettelijke verzekeringen in de Bondsrepubliek, sprake van een dubbele verzekeringsplicht, welke het Verdrag juist beoogt te voorkomen.

18. Nu gelijk vorenoverwogen de door belanghebbende in Nederland verrichte beroepswerkzaamheden van ondergeschikte betekenis zijn ten opzichte van de totale, voor het overige in de Bondsrepubliek verrichte beroepswerkzaamheden, volgt uit artikel 4, lid 1, van het Verdrag, dat belanghebbende in het onderhavige jaar voor de AOW, AWW, AAW en AKW niet verzekerd en dus niet premieplichtig is.

19. Het Verdrag staat er echter niet aan in de weg, dat belanghebbende wordt aangemerkt als verzekerde en dus premieplichtige voor de AWBZ, nu te dien aanzien van een dubbele, op een wettelijke regeling gegronde, verzekering niet is gebleken.

20. Belanghebbende heeft nog een beroep gedaan op de voorlaatste alinea van de resolutie van 4 december 1984, nummer 084.3048, onder meer gepubliceerd in Vakstudie Nieuws 1985, blz. 267. Dit beroep faalt, reeds omdat ingevolge die alinea met betrekking tot een zelfstandige beroepsbeoefenaar slechts dan geen verzekeringsplicht voor de Nederlandse volksverzekeringen wordt aangenomen, indien deze persoon aantoonbaar dat hij in de Bondsrepubliek valt onder de verplichte verzekering ingevolge de Rentenversicherung der Arbeiter und Angestellten dan wel ingevolge de Altershilfe für Landwirte, terwijl vaststaat dat belanghebbende in het onderhavige jaar juist niet onder die verzekeringen viel.

21. (...)

22. Uit het vorenstaande volgt dat de verschuldigde premie dient te worden bepaald op het bedrag van de premie AWBZ.

Arrest

(...)

3.3. De hiervóór vermelde feiten brengen met zich, gezien het bepaalde in artikel 2, lid 1, jo. artikel 1, aanhef en letter a, onder ii, en Bijlage I, onder I (thans: J), van de Verordening, mede gelet op het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen van 13 oktober 1993 in de zaak C-121/92, BNB 1994/203, dat belanghebbende voor het onderhavige jaar dient te worden aangemerkt als een zelfstandige die onder de personele werkingssfeer van de Verordening valt.

3.4. De hiervóór in 3.1.1 vermelde feiten laten voorts geen andere gevolgtrekking toe dan dat belanghebbende in het onderhavige jaar een deel van zijn beroepswerkzaamheden op het grondgebied van Nederland uitoefende, zodat hij gedurende dat jaar zowel op het grondgebied van Duitsland als op dat van Nederland werkzaamheden anders dan in loondienst uitoefende. Hieraan doet niet af dat, zoals het Hof heeft geoordeeld, de werkzaamheden die belanghebbende binnen het kader van zijn beroepsuitoefening in Nederland heeft verricht van ondergeschikte betekenis waren ten opzichte van de totale beroepswerkzaamheden,

nu niet kan worden gezegd dat dit deel van de werkzaamheden van te verwaarlozen betekenis was.

Het voorgaande brengt, gezien het bepaalde in artikel 13, lid 1 jo. lid 2, aanhef en letter b, jo. artikel 14 bis, lid 2, eerste volzin, van de Verordening, mee dat op belanghebbende voor het jaar 1985 slechts de Nederlandse wetgeving van toepassing was.

3.5. Het vorenoverwogene leidt tot de slotsom dat het Hof ten onrechte heeft beslist dat de hier te lande verschuldigde premie dient te worden beperkt tot het bedrag van de premie ingevolge de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten. Mitsdien faalt het middel van belanghebbende en treft middel I van de Staatssecretaris doel. 's Hofs uitspraak kan niet in stand blijven. De Hoge Raad kan zelf de zaak afdoen. Middel II van de Staatssecretaris behoeft geen behandeling.

Volgt vernietiging van de uitspraak van het hof en bevestiging van de uitspraak